Restaurálási dokumentáció

Ismeretlen 19. századi festő:

Gróf Vay Józsefné, született Gyürky Alexandrine képmása

Jósa András Múzeum

ltsz.: 1954.69.00

Jósa András Múzeum, Nyíregyháza

Ismeretlen 19. századi festő: **Gróf Vay Józsefné, született Gyürky Alexandrine képmása**

ltsz.: K.1954.69.

méret: 183 x 114 cm, olaj, vászon

datálása 1840

restaurálás ideje: 2018-2022

A festmény állapota a restaurálás megkezdésekor

A mű hordozója sűrű szövésű vászon, mely elsavasodott, deformálódott. Anyagában több szakadás, folytonossági hiány keletkezett. E sérüléseket hátulról sötétre festett, merev vászonfoltokkal leragasztották. A javítást követően is érte károsodás a festményt. A felső harmadban ázás, nedvesedés foltjai láthatók, melyek a legnagyobb, felhajló leragasztás anyagát is érintik. A vászon kissé összeugrott és a festői rétegek kötése meggyengült.
A keresztmerevítős vakkeret ékei részben hiányoznak, a szerkezet instabilnak mutatkozik. A kép hátoldalán a ragasztásokon kívül jobbra felületi fehér festékpöttyöket látunk, máshol olyan „átvérzéseket", melyek a hiányzó festékrétegek pótlásakor szivárogtak a hátoldalra. A repedésrendszer a hátoldalon is megjelenik, a vászon erős szennyezettsége és a későbbi beázások miatt.

A biedermeier stíluskorszak festői gyakorlatának megfelelően az alapozás feltehetően kétrétegű, − enyves, majd olajos − ennek is köszönhető a kagylós repedésrendszer, mely az egész képfelületet jellemzi. A környezeti hatások és nedvesedés hatására a repedések szélei felemelkedtek, cserepesen megtörtek és a festői rétegek folyamatosan peregnek.
A festmény pusztulásának folyamatát a korábbi időszakban már többször próbálták megállítani. A szakadásokat megfoltozták, a hiányokba vastag kitteket tettek, erre kerültek a színben elütő javítások. A későbbiekben keletkező pergést, festékfelemelkedést már csak vastag olajfestékkel igyekeztek megfogni. A kép felületének kb. 50% -án vastag átfestéseket láthattunk, melyek mind színben, mind formailag elütöttek az eredeti felületektől.

A javítás után tovább folytatódott az alapozás és festéklemezkék lehullása, a bal fölső sarokban nagyobb területen kilátszott a vászon. Sok volt a sérülés a középrészen és a jobb alsó sarok közelében, az asztalka környékén. A legutóbbi beavatkozás alkalmával az üresen világító puszta vászonra vékony olajfestékkel festettek, nem is bajlódva azzal, hogy egységes látványt érjenek el. Az eredeti lakk kissé megsötétedett, a képfelület erősen szennyezett volt. A fejet egyszer áttisztították, vagy lakkal felfrissítették, ezért intenzívebbek voltak itt a színek. A festmény veszélyes állapotba került.

Átvételi állapot, a restaurálás megkezdése előtt:

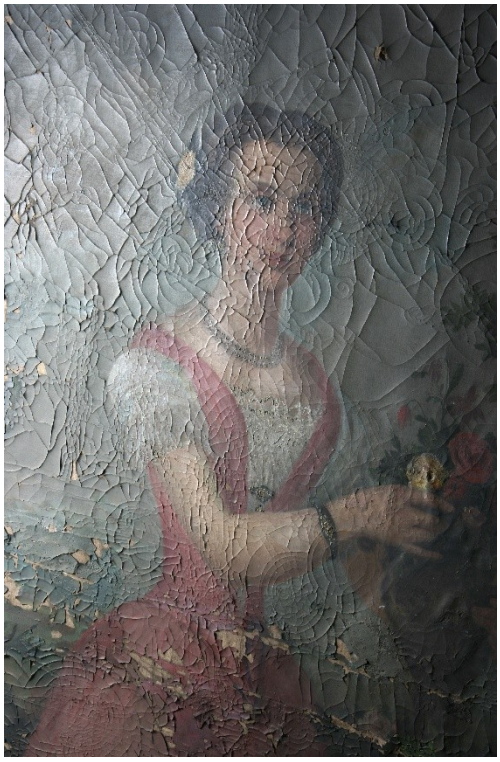

festékfelemelkedések surlófényben

A restaurálás munkafolyamatai:

Konzerválás:

Annak érdekében, hogy a műtárgy becsomagolható és szállítható legyen, konzervátor kollégám, Szilágyi Sándor elutazott Nyíregyházára, Lasceauxmedium Mfco ragasztóval biztosította a mozgó felületeket, japán fátyolpapírral ésThylose oldattal levédte a teljes képfelszínt. A helyszíni levédést követően került a műtárgy a dublírozóműhelybe.
A hátoldalra ragasztott foltok eltávolítása puhítással, majd mechanikusan történt. A hordozó szakadásainak szálait tisztázva, élberagasztással, Mfco mediummal, függönyanyaggal megerősítve rögzítettük. Az összezsugorodott, deformálódott vásznat párásítás és nyújtás után Bewa 371 műgyantával átitatva vákuumasztalon stabilizáltuk. A leválni készülő festéklemezek a durva javításokkal együtt rögzítve lettek, ez alapfeltétel volt, hogy elkezdhessük a feltárást.

Az alsó sarok vászonhiányát alapozott vászonból készült, élberagasztott folttal egészítettük ki.
Az előkonzerválás után az eredeti vakrámát alkalmaztuk, a hiányzó ékeket pótoltuk.

Tisztítás:

Annak érdekében, hogy ne az átfestett és vastagon felültömött képet konzerváljuk, az első vákuumozást követően már el lehetett távolítani a későbbi hozzátételeket. A korábbi csúnya kiegészítések és átfestések eltávolítása lassú és nehéz munka volt.
A lakk leoldásához elegendő volt az alkonek, de a javítások megszüntetéséhez változatos módon, váltogatva kellett alkalmazni a dimetil formamid, cellosolve és a szalmiákszesz, szuperkromofág tisztítószereket. A vastag kitteket nedves puhítást követően szikével távolítottam el, csakúgy, mint a testes kemény olajfestéket.

t

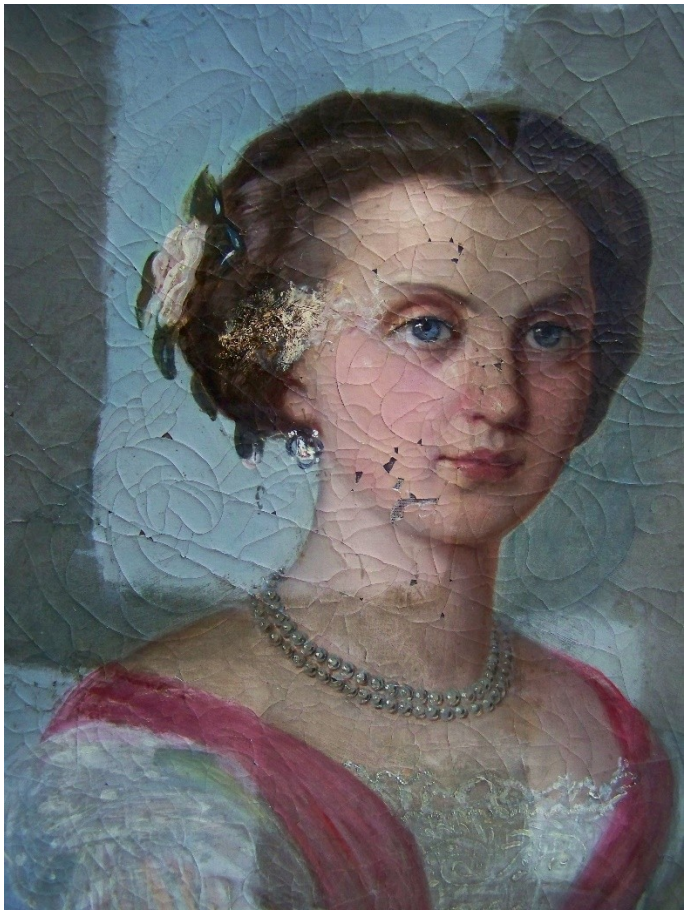

A feltárás után a hiányok melletti festékszéleket helyi konzerválással, Mfco medium ecseteléssel biztosítani kellett. A jobb megtartás érdekében célszerűnek látszott egy alaptömítéssel szintbe hozni a megmaradt festékréteget és az üres vászonfelületeket. Nyúlenyvvel ecseteltem a festékhiányokat, majd bolognai és champaigne-i kréta, hármaskeverékes, nyúlenyves tömőmasszájával nagyjából pótoltam a hiányokat.

A festmény 90%-os tisztítása után azért volt szükség erre az előkészítő tömítésre, mert a nagy területű hiányok és az eredeti részek közti szintkülönbséget egyensúlyba kellet hoznunk, hogy a végső konzerválás megfelelő eredményt mutasson.

A konzerválás második üteme:

A feltárt, nagyjából kitömített festményt újból Bewa 371 műgyantával itattuk át, majd vákuumasztalon konzerváltuk, egyszer a hátoldal felől, majd másodszorra a képoldal felől is, hogy az erősen cserepesedett rétegek a lehető legsímább felszínt mutassák. A mű így összesen három alkalommal került a vákuumos présbe.

Két keresztmerevítős, ékelhető vakrámára feszítettük az alapozott vászonra feldublírozott festményt.

A tisztítás második üteme:

A konzervált képen már biztonsággal lehetett folytatni a további vegyszeres tisztítást. A felhők nagy területű átfestését a már említett vegyszereken kívűl hideg zsíroldó lakkbenzines elegyével sikerült eltávolítani.

A konzervált festményen folytattam a tömítés pontosítását és a megfelelő faktúra kialakítását, majd temperával aláfestettem, sellakkal levédtem a szintbeli kiegészítéseket.

Dammárgyanta lakkbenzines oldatával lakkoztam le a festményt, majd illeszkedő olajretussal állítottam helyre a kép esztétikai egységét.

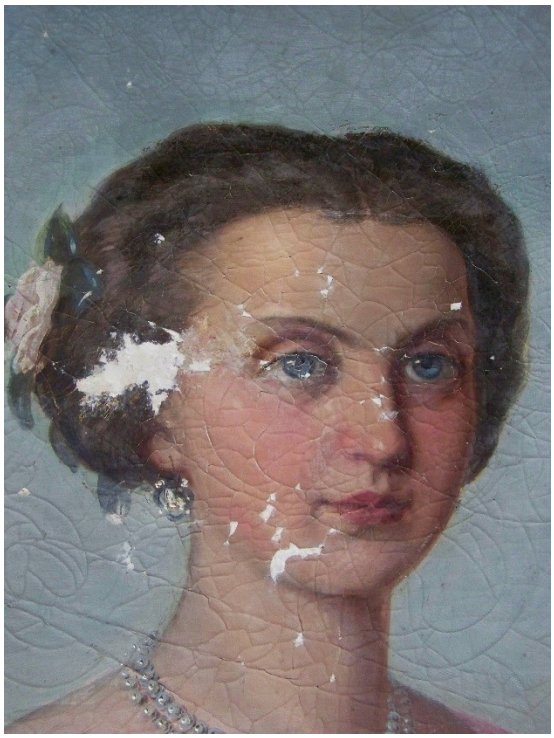

Restaurátorok:

Szilágyi Sándor konzerváló, dublírozó restaurátor
Somos Éva festőrestaurátor

Budakeszi, 2022. november 29.